

Izhaja vsak petek. Naročnina 6 Din mesečno, 15 Din četrtletno. Za izdajatelja Alojz Kusold, Ljubljana. Odgovorni urednik Albert Hlebec, novinar, Ljubljana, Karla Marxa trg št. 2, Tiska tiskarna »Slovenija«, za tiskarno odgovoren: Alojzij Höfler v Ljubljani.

Vsak obrat, vsaka vas imej dopisnika za „ENOTNOST“.

Pod režimom SLS in dr. Korošca. Za delavce ni svobode govora.

DKRB v Ljubljani je sklical za nedeljo dne 13. maja javen shod v Mestni dom z dnevnim redom:

1. Socialna in politična reakcija in naloge proletariata.

2. Protijudsko politika demokrasko-klrikalne zveze na magistratu.

Ljubljanska policijska direkcija pa je shod prepovedala, sklicujoč se na cesarski Franc Jožefov zakon o zborovanjih iz leta 1867, češ da bi shod ogrožal javno varnost in javno blaginjo. Policija ni mogla navesti nobenega argumenta, ki bi jo opravičeval k trditvi, da shod ogroža javno varnost in blaginjo. Ta razlog si je policija morala izmisliti, da je mogla ugoditi želji SLS, ki ne dopusti, da bi se delavstvu v Belgradu in na Bleiweisovi cesti pa komandira danes SLS. Delavno ljudstvo ni pozabilo P. P. režima in zapomnilo si bo tudi sedanjí Korošev režim, ki gaži in jemlje proletariatu še zadnje: svobodo govora.

V SLS je struja krščanskih socialistov — Krevkovec, ki izdajajo svoj list »Ogenj«. Kakor so ti proletarci doslej za krščanske socialce zelo radikalno pisali proti kapitalizmu izkoriščanju in proti reakciji, tako so tudi vedno zagovarjali v »Pravici« protijudsko delo kapitalističnega vodstva SLS. Krevkovi-proletarci so sestaven del reakcijske SLS in tudi na nje pače odgovornost za reakcijske režim, ki ga je uvedel njihov vrhovni šef dr. Korošec. Ali bodo tudi še sedaj molčali in tako odpravljali teptanje svobode govora za proletarce? Ali bodo še nadalje podpirali SLS nosilko današnje socialne in politične reakcije?

Režim socialne in politične reakcije more streti

le nastop izkoriščanih proletarskih in kmečkih množic. Zato na delo za bojovno zvezo delavcev in kmetov.

POLICIJA RAZGNALA SHOD.

Zadnje čase je policija noč in dan na nogah. Stražniki in detektivski so vedno na slabo plačnem nadurnem delu in seveda upravičeno zabavljajo. V nedeljo so bili poslani pred Mestni dom, da preprečijo prepovedan shod DKRB. Zasedli so vhode v dvorano in odganjali ljudi, čela četa pa je bila skrita v veži in na dvorišču poslopja finančne delegacije. Delavci so prihajali in odhajali s kletvicami in stisnjenimi pestmi. Na trgu pa se je zbrala skupina delavcev, ki so pripovedovali, kako po drugih krajih proletariati odgovarjajo na take prepovedi. Pa tudi ta skupina se je zdela policiji nevarna in pričeli so ljudi razganjati. Nekateri so odšli res domov, večina pa skupno v povorki v Delavski dom. »Doli z glavnjačo!« »Proč z ministrom policije!« »Doli z reakcijo, žive! Sovjetska Rusija!« itd. je odmevalo po ulicah. V Delavskem domu je s. Hlebec prečital in razložil pomen odloka o prepovedi shoda, ko pa je s. Gustinčič spregovoril par stavkov, je bila policija tudi že v domu in tudi tu razganjala ljudi, ki so se razšli prepevajoč Internacionalo.

Vpeljan 12 do 18 urni delovni čas in ukinjen nedeljski počitek.

Nova uredba o delovnem času pomeni najhujši udarec delavstvu zaposlenemu v trgovini in obrti in signal, da je sedaj na vrsti industrijsko delavstvo v rudnikih in velikih fabrikah, kateremu bo režim odvzel 8 urnik in podaljšal delavni čas. Po tej novi uredbi smejo biti obrtne delavnice in trgovski lokali odprti od 6. ure zjutraj do 8. ure zvečer in če veliki župan dovolji, tudi od 4. ure zjutraj do 10. ure zvečer, in ker trgovci in obrtniki ne bodo nastavliali dvojnega osobja, bo delavni čas delavcev v obrti in trgovini znašal 14 in tudi 18 ur dnevno.

Ravnatoko ta uredba odpravlja nedeljski počitek za delavce v obrti in trgovini, dopuščajoč nedeljsko delo.

Najštevilnejši delavci v SHS so ravno delavci v trgovini in obrti in ravno med njimi je največ mladoletnih (vajencev) in žensk. In vsi ti stotisoči so s to uredbo oropani vsake proste minute in vsake proste nedelje.

Hujšega udarca si SLS ni mogla izmisliti, večjega plena SLS kapitalizem ni mogla dati.

Bratovske skladišnice so v rokah kapitalistov.

POJASNILO K STALIŠČU DELAVSKE DELEGACIJE NA SKUPŠČINI GLAVNE BRATOVSKKE SKLADNICE dne 6. maja 1928 V LJUBLJANI.

Da se rudarsko in plavzarsko delavstvo, ki in v kolikor spada k zavarovanju pri Bratovski skladišnici za slučaj bolezni, smrti, onemoglosti, starosti ali nezgode pri delu, počni o položaju, predvsem o položaju starostnega zavarovanja po sedanjem pravilniku in da ne bo med tem delavstvom neupravičene kritike proti delavski delegaciji, je potreba sledečega pojasnila:

Čl. 6, odst. 5, določa, število glasov, ki pripada podjetjem, odnosno od teh imenovanim zastopnikom, je enako številu glasov na skupščini prisotnih delavskih delegatov.

S členom 16 v prvem odstavku se določa, da predsednik krajevnih upravnih odborov in glavnega upravnega odbora volijo člani teh odborov iz svoje srede, in sicer iz vrste zastopnikov podjetij.

V predzadnjem odstavku čl. 20 pa se določa, da v primeru enakega števila glasov odločuje ona stran, na kateri je glas predsednika. (To je podjetniška stran.)

Iz tega je jasno razvideti, da dva zastopnika podjetij (predsednik in še en zastopnik delodajalcev) preglašujeta vso ostalo in polno udeleženo zastopstvo zavarovancev, bodisi v glavnem upravnem odboru, ali če navedemo še bolj gorostasen primer, t. i. v glavni skupščini, ker daje ta pravilnik enemu zastopniku delodajalcev toliko število glasov, kolikor je prisotnih delavskih zastopnikov in to je približno 75 glasov. Če je število glasov za in proti predlogu enako, odloča predsednik delodajalcev (ki je tudi osebno zainteresiran pri stvari), na podjetniško stran in tako je delavska delegacija s svojimi predlogi vedno v manjšini, zlasti še, ker je rudarsko glavarstvo kakor tudi minister za šume in rude vedno na strani predlogov delodajalcev.

Povsem točna je bila ugotovitev delavskega delegata na letošnjem prvomajskem shodu na Jesenicah, da je bil avstrijski rudarski zakon in po njem urejena pravila Bratov. skladišnice bolj demokratična od sedanjega pravilnika. Avstro-Ogrska je bila vse prej kot pa demokratična, vendar pa se mora priznati dobra stran avstrijske izvedbe rudarskega zavarovanja. Seveda so tudi takrat bile za delavske odbornike v Bratovskih skladiščnih težke razmere in to radi tega, ker so stali pod vplivom podjetnikov in so bili pod tem vplivom primorani glasovati po volji podjetnika, kar se je zadostno pokazalo zlasti med vojno pri izglasovanju vojnega posojila na Jesenicah. Ko je neki odbornik Bratovske skladišnice glasoval proti vojnemu posojilu, je moral že drugi dan odriniti v fronto. Tudi takrat je bilo delavstvo že preslabo, da ni izkoristilo demokratično urejenih pravil. Danes pa ni več demokracije. Trdimo, da bi v času ponovnega izbruhla vojne glasovali zastopniki podjetij zopet za vojna posojila (čeprav se danes hočejo izogniti prispevkom za sanacijo rudarskega starostnega zavarovanja) in delavska delegacija, ki bi glasovala proti vojnemu posojilu, bi bila postavljena za tarčo na vojaškem strelišču v Ljubljani. Omeniti moramo še, da naša država dolguje Bratovskim skladiščnicam še vso imovino, ki je bila proti direktni in indirektni volji delavstva odvzeta in po zastop-

Ljubljanska Glavnjača.

(iz govora s. M. Lemeža na seji občinskega sveta.)

V dobi lude stanovanjske krize in verižniškega navijanja stanoar in bi morala biti občina hišnim posestnikom primer in vzgled. Zalostno dejstvo pa je, da so ravno nekatera občinska stanovanja pravi skandal.

V času demokraskih in klerikalnih gerentov in komisarjev je občina pošiljala brezstanovanjce na grad v stanovanje. Revče-delavce so poslali v takozvano »viteško dvorano«, v kateri stanuje danes 5 strank z 18 osobami. »Viteška dvorana« leži pod zemljo in ima samo visoko pod stropom pravo majhna, zaračunana okna. Dvorano so z deskami samo pregradiili na 5 delov in te pregrade v temni, zatohli dvorani oddali kot stanovanje. Prebivalci ene pregrade slišijo in čutijo vse, kar se godi v drugih »stanovanjih«, ker deske pregrad ne dosega niti stropa. Vseh 5 strank ima samo 2 štedilnika za kuhanje, stranišča, drvarnice in drugih pritlikalnih nimajo. Napeljava je sicer na grad električna razsvetljava, toda po 8. uri zvečer morajo na gradu ugasiiti luči in čepeti v temi. V teh bivališčih je tudi podnevi temno, ker so okna visoko pod stropom in še ta so z železnimi rešetkami zaračunana. Zahtevo, da odstranijo te arestantovske rešetke so odbili, češ da bi trpel starinski zunanji izgled grada. Če bi nastal ogenj, se nihče ne bi mogel rešiti skozi zaračunana okna. Na grad je sicer napeljan vodovod, toda samo eno pipo so pustili za par sto prebivalcev grada in večkrat se zgodi, da morajo prebivalci iz grada hoditi doli v mesto po vodo. In za tako »stanovanje«, v katerem bi demoklerikalna gospoda ne pustila niti svoje živine in koder bivajo delavske družine že leta, morajo plačevati po 60 Din mesečno za pregrado.

Ljubljanski grad je ljubljanska glavnjača, skandal in sramota za Ljubljano.

Mezdno gibanje kovi-narjev v Kamniku.

V nedeljo smo imeli shod delavstva tovarne »Titan«. Pri pogajanjih v jeseni lanskega leta smo si s težko silo priborili 5 procentov zvišanja plač in podaljšali kolkktivno pogodbo do 1. maja 1928. S 1. majem je potekla kolektivna pogodba in sedaj smo brez nje. Podjetje pravi, da je sploh hoče obnoviti. Hoče nam znižati že itak nezadostne plače za 5%. Da smo brez kolektivne pogodbe, je v precejšnji meri kriv tajnik Oblastnega odbora kovi-narjev, ki je na pogajanjih lanskega leta povedal direktorju: »aprila pa spet pridemo po ostalih 5 procentov«. Malomarnost je tudi to, da se ni pred prvim majem že napravilo pritiska na podjetje radi kolektivne pogodbe in ureditve plač.

Mi delavci moramo pri tem spoznati, s kakšnim direktorjem in inženjerji imamo opraviti. Da si izvojujemo boljše kolektivno pogodbo, moramo povesti odločen boj proti podjetniku, tudi štrank, ako mora biti. Obsojamo pa tudi dejanje nekaterih sodrugov, ki so sicer organizirani, se pa drže popolnoma pasivno in odrekajo vsako podporo odboru strokovne organizacije. Podjetje se je s pomočjo delavcev, ki so delali nadure, pripravljalo celo zimo na boj proti nam. Čas je, da vi vsi izkoristite tov. »Titan« to uvidite in začnete misliti tudi enkrat nase in se pripravljate na boj proti akordur, proti racionalizaciji, zniževanju plač in podaljšanju delavnega časa; za kolektivno pogodbo, povišanje plač, zaščito vajencev, žen in mladoletnih.

MLADI BOLJŠEVIK.

MEZDNO GIBANJE V TOVARNI »TITAN« PRI KAMNIKU.

Pod tem naslovom je dne 15. t. m. izšel v »Slovencu« glasilu klerikalnih množic dopis, ki napada zvezo kovinarjev. To, kar čitamo, da je zveza kovinarjev vložila spomenico pri podjetju brez vednosti delavstva, je nesramna laž.

Ker je proti našemu interesu, spuščati se danes v podrobnosti omenjenega dopisa, pripominjamo samo sledeče:

Ni krivda zveze in njenih funkcionarjev, ako ni na vsakem shodu 80 odstotkov delavstva, pač pa pripomorejo k tem ravno zgoraj omenjeni gospodje, ki namestoma slepijo ljudstvo s praznimi frazami samo, da ga odtegnejo s prave poti, ki bi ga končno osvobodila izpod kapitalističnega jarma. Dolitnik, ki je omenjeni dopis hrekatel, nam je poznan, in ne bomo pozabili, da mu je ljubše blatiiti zvezo kovinarjev, ki mu je nedavno preskrbela službo, kakor pa se pri njej organizirati in zanjo sodelovati. — Delu čast in oblast!

Izkoriščanje ženskih delavcev.

KAKO SMO PRAZNOVALE PRVI MAJ DELAVKE LJUBLJANSKE TOVARNE PLETENIN.

V tovarni, kjer sem zaposlena, je okoli 150 delavk. Po večini prihajamo iz dežele in okoliških krajev. Moje sodelavke so mlade od 14—26 let. Zjutraj ob 6. odhajamo z doma in se vračamo pozno zvečer domov. Kakor jaz, tako prinesejo tudi druge s seboj kos kruha, mleko ali kavo, kar nam nadomešča gorko kosilo.

Delo v tovarni, kjer se dela z volno in bombaževino, je kvarno zdravju mladih deklet, koliko slabše za zdravje pa je to delo pri pičli mrzli hrani in pri hurnem dnevnem delu v zaprtih prostorih. Posledice tega so, da so naša dekleta po starosti otroci, v obraz pa starke. V tovarno prihajajo komaj 14letna, prestopivša prag šole, gredo v svet za kruhom, ker je doma revščina in ni kruha za kopico otrok. Tovarne kličejo naša dekleta in čez par let so dekleta, ko naše stopivša v življenje — naveličana življenja.

Kako tudi ne? Naše plače so tako nizke, da je le za hrano in najpotrebnejše oblake, za denar, za težke milijone, ki jih prislужijo s svojimi žuljevimi rokami, pa se vozijo tovarnarjevi otroci v avtomobilih in prvih razredih brzovolkov na morje in v letovišča.

Naše plače so 1—2½ Din na uro!

Prvega maja, na praznik Dela, smo hitele na delo kakor običajno vsak dan. Gospa tovarnarjeva nam ni dovolila praznovati Prvega maja, kako tudi, tovarna ima polno naročil in ako bi praznovala Prvi maj, bi trpela škoda tovarna. —

Nedaleč od naše tovarne so se zbiraile sodružice in sodrug, da odkorakajo k prvomajskemu shodu. Ko so prikorakali do tovarne, so obstopili vrata in zabranili vstop delavkam. Po kratkem posvetovanju smo se podale v tovarno, kjer je nastal velikanski hrust.

Gospa tovarnarjeva je bila presenečena, kako je mogla, da se njena ponižna dekleta bunijo. Poklicala je vse na dvorišče in zahtevala, da ji povedo imena njih, ki so sprozile to nesramno misel — misel o praznovanju Prvega maja.

Nastala je popolna tišina. Dekleta v bojazni, da izgube službo — košček kruha — so obmolknile. Gospa pa jim je s preserno gesto, z ironičnim nasmehom povedala: »Pri nas ne praznujemo državnih praznikov — zato tudi ne bomo praznovali delavski praznik! Izgubite se takoj vse na delo, katera ga hoče praznovati, naj ga praznuje, svobodno ji — praznuje naj ga pa tudi jutri in vse nadaljnje dni — v moji tovarni ni dela puntarjem!« Molče, stiskajoč pesti, smo odšle na delo. Gospa tovarnarjeva pa je gledala za nami. S smehljajci, napol odprtimi ustmi je govorila pozneje proti pisarniškim osobju, proti tipkarkam: »Predobro se jim godi, predobro so plačane, jaz jim že zagodem, še bolj jih pritisnem ob tla — plačo jim znižam!« ...

Delavka V.

Splošna Delavska Gospodarska zadruga »Železničarski dom« r. z. o. z. v Ljubljani.

VABILO.

Tem potom se vabijo vsi člani zadruge na VII. REDNI OBČNI ZBOR, ki se vrši dne 10. junija 1928 v zadrugi hiši, Markov trg 2, s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva;
2. Poročilo nadzorstva;
3. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora;
4. Čitanje poročila revizorja »Zveze slovenskih zadrug«;
5. Blagajniško poročilo.
6. Odobritev računskega zaključka za l. 1927.
7. Razno.

Ker je občni zbor te delavske ustanove zelo važen, je dolžnost vsakega člana, da se istega udeleži.

Načelstvo.

Racionalizacija v praksi.

(Dopis z železnice.)

Kakor je pisal »Narod«, je železniški minister, pensionirani general, predlagal, da se pri reviziji zakona o železniški službi železničarjem v službeni pragmatiki prepovejo v ustavi zajamčene pravice svobodnega udeleževanja na političnem polju. Te pravice se pa hoče zaradi tega okrniti, ker bi potem lahko uprava zlorabljala svojo oblast, da bi nemoteno prikraševala dohodke železničarskega osobja. Po tem predlogu ne bi smel noben železničarski uslužbenec nastopati kot govornik na shodih ter ne bi mogel javno kritizirati škandaloznih razmer. En primer: Železniška direkcija je na račun položajnih plač prihranila 40.000 Din na škodo svojega osobja in vrnila denar centrali. Uslužbenici, ki so bili prikrašani v napredovanju, so se pritožili. To pritožbo pa je direkcija zavrnila z motivacijo, da »nema kredita«. Ker »nema kredita« pa je bil dotični gospod kot vestni upravni organ, odlikovan s kolajno — seveda na konto prikrašanih prejemkov železničarskega osobja.

Turnusi osobja so naporni ter protizakoniti in ravnateljstvo je izdalo navodila, da se v izvedenimielnih postajah ne sme zaračunavati 1 ura pred odhodom in 1 ura po prihodu kot službeni čas, kakor je po zakonu. To se sedaj računa kot počitek. S takim postopanjem se hoče zakonske določbe šurnega delavnika zahrbtno pohoditi. Da se to konkretno izrazim, navajam sledeči primer: Vlakovni turnus osobja znaša s tem prikrašanjem 29 odstotkov službe in 20 odstotkov odmora izven domovne postaje, 51 odstotkov pa v domovni postaji. Še en primer: Službena doba znaša 33 odstotkov, počitek izven doma 20 odstotkov, počitek doma 48 odstotkov. Natančneje v urah zračunano: dnevno, in to je v nedeljah kakor tudi praznikih, znaša služba 8 ur 18 minut, to je 250 ur mesečno. Zakon pa določa, da se sme pri železniškem obratu le 8 ur dnevno delati. Osobju se mora določiti 2krat mesečno prosti dan. Ta je po večini že odpravljen. Po predpisih bi smelo biti le 208 ur službe; kakor goriz vidimo pa je je 250 ur in osobje opravlja že 42 ur več službe kakor zakon dovoljuje. S takim postopanjem so upravni organi reducirali 3 osebe pri turnusu. Razpored službe bi bil moral biti postavljen z 19 skupinami, postavljen pa je bil s 16 skupinami. Tako izgleda komercializacija na naši železnici, ki jo tako vneto zagovarjajo Stanko in socialistični birokratje! Upravni organi se tudi zmerom »mojto« na škodo uslužbenec in nikoli na račun uprave. Tudi tu en primer: neki kurjač je dobil za prihranjeno gorivo premije 278.91 Din, dobil pa bi bil moral znesek 514.29 Din. Organi uprave so se pa »zmotili« za 235.38 D.

Poleg vsega tega pa se hoče vzdrževati »disciplina« s pasjim bičem in to tudi tam, kjer se red in točnost ne dasta vzdrževati vsled pokvarjenega materiala in pokvarjenih strojev. Nekaj strojevodja je bil kaznovan z znatno denarno globo, ker je s pokvarjenim strojem napravil 8 minut zamude. Ko pa se mu je posrečilo izsiliti poskusno vožnjo, so napravili železniški inženjerji čez 40 minut zamude in so poleg tega še dvakrat običali na progi. Seveda je pri tem tudi stroj znatno trpel, tako, da kaže »racionalizacija« s pasjim bičem tudi tu samo svojo negativno stran. Na novo je vpeljano, da mora osobje samo plačevati slučajne poškodbe orodja in strojev. Radovedni smo, če bo ta kazen doletela tudi inženjerje, ki so delati zgoraj navedeno poskusno vožnjo.

Cezurna služba, odprava osemurnega delavnika, kračje premij, neznozne denarne kazni, plačevanje slučajnih poškodb, zmanjševanje stanja osobja in torej povečevanje brezposelnosti, podaljševanje turnusov — to je komercializacija železnice v praksi. »Železnice naj se vzdržujejo same!« — Železničarji pa mole jezik iz ust in crkavaajo od gladi.

Železničar.

Mednarodni pregled.

INTERNACIONALNA KAMPANJA ZA REŠITEV S. BELA KUNA.

Član EKKI s. Bela Kuna, predsednik zadavljene madžarske sovjetske republike, ki je živel zadnja leta v Rusiji in si tam pridobil tudi državljanstvo, je bil pred nekaj tedni aretiran na Dunaju. Madžarska vlada zahteva izročitev s. Bela Kuna, da mu ona sodi za dejanja za časa madžarske sovjetske vlade na Madžarskem. Izročitev s. Bela Kuna madžarskim klerikalcem bi bila smrt za njega, Avstrijska vlada prelata Seipla se še ni odločila in odlašala z rešitvijo madžarske zahteve. Sama ga soditi ne more, ker ni zakrivil ničesar, kar bi po avstrijskih zakonih bilo kaznivno, tisti par dni zavora, ki jih lahko naloži s. Beli Kuna, ker se je prijavil pod napadnim imenom, je pa že odsedel v preiskovalnem zaporu. Po vsem svetu se vrše demonstracije proletariata, ki zahtevajo, da avstrijska vlada s. Bela Kuna izpusti v njegovo domovino — Sovjetsko Rusijo in protestirajo proti namenu, izročiti ga madžarskim krvnikom, s čimer bi avstrijska vlada pogazila tudi mednarodno azilsko pravo političnim emigrantom. — Delavsko časopisje opozarja, da se na dunajski policiji sedaj falsificirajo dokumenti, s katerimi hočejo skonstruirati krivdo s. Bela Kuna in opravičiti njegovo izročitev madžarski justici.

SOCIALISTI HVALIJO FAŠISTE IN SE DRUŽIJO Z MORILCI MATEOTIJA.

Voditelj II. internacionalne in ravnatelj mednarodnega urada dela v Ženevi Albert Thomas, ki je bil lani tudi v Jugoslaviji gost belgrajske vlade, katerega so ponosno pozdravljali tudi naši slovenski socialisti kot »sodrug«, je bil te dni v Italiji gost Mussolinija. Prišel je pozdravit kongres fašističnih strokovnih organizacij in tam je v svojem govoru povečeval in hvalil fašizem in Mussolinija, kakor še nihče pred njim. Med drugim je rekel tajniku fašistov Rossiniju (bivšemu socialistu): »Naju, združujejo skupni revolucionarni spomini in danes, ko vidim vaš kongres, sem prepričan, da delate prav, da boste dosegli praktične uspehe. Nisem postal fašist, ostanem soliden, neizprosni reformistični socialist, toda strastno bom iskal moči, da delujemo skupno za izvedbo naših skupnih stremeljenj.« — Po tem govoru voditelja II. internacionalne, ki napoveduje enotno fronto reformizma in fašizma, bodo delavci razumeli, zakaj soc. voditelji nočejo enotne fronte s komunisti. — Interesantno je, da nemški socialisti zagovarjajo Thomasa, dunajski ga pa obsojajo. Kaj bodo rekli naši SPJ? Topalovič, ki je tajnik gospoda Thomasa, že ne bo smel drugače, kot hvaliti ga.

PROCES PROTI GOSPODARSKIM KONTRAREVOLUCIONARJEM V MOSKVI.

Sovjetske oblasti so dali časa zasledovale in končno odkrile kontrarevolucionarno organizacijo v rudarskem donskem ozemlju. Inženjerji, bivši caristični in nekaj nemških inženjerjev-specialistov firme A. E. G., so stali v zvezi z bivšimi lastniki rudnikov in protisovjetsko ligo, ter so po nalogu te sabotali delo in vstvarjali nezadovoljstvo med rudarji. Nabavljali so neuporabne stroje, jih namestili uničevali in v jamah pustili kopati rove na-

lašč tam, kjer premoga ni. Celo organizacijo so oblasti sedaj odkrile in 53 obožencev, med njimi 3 nemški inženjerji, pridejo pred posebno sodišče. Razprava bi se morala pričeti že 15. maja, pa je bila odlogena na prošnjo zagovornikov do 19. t. m.

— Afganistanski kralj v Moskvi. Afganistan, državo ob meji Sovjetske Unije, hočejo dobiti imperialisti pod svoj vpliv in jo pridobiti v protisovjetski blok. Posebno Anglija se radi bližine Afganistana Indiji trudi na vse načine, da si pridobi Afganistan na svojo stran. Neodvisnost Afganistana po pogodbi od 28. febr. 1921 garantira Sovjetska Rusija in ta pogodba je poseben trn v peti imperialistom. Afganistanski kralj je bil v Nemčiji, v Angliji, kjer so ga obiskovali z darovi in mu kadili z vsemogojimi ceremonijami. 2. maja je prišel kralj Aman Ullah tudi v Moskvo, kjer so ga sprejeli člani sovjetske vlade na način, kakor zahtevajo mednarodni običaji. Ker se imperialistom v Londonu ni posrečilo pridobiti Aman Ullaha, da bi odpovedal prijateljsko pogodbo z USSR, pišejo sedaj proti sovjetski vladi v Moskvi, ker je sprejela kralja v svoji državi. V tem ji pomagajo socialpatrioti (pri nas posebno »Volksstimme«), ki očita sovjetoj, da so postali monarhisti. Poset kralja Afganistana v Moskvi je političen poset, ki potrjuje prijateljsko zvezo med USSR in Afganistanom in zato besnijo imperialisti in njihovi zavazniki socialpatrioti.

— Volitve v Nemčiji se bodo vršile 20. maja. V dosedanem parlamentu imajo socialisti 131, nacionalisti 111, centum 69, ljudska stranka 51, komunisti 45, demokratski 32, bavarska ljudska stranka 19, gospodarska stranka 17, narodni socialisti 14 in hanoverski narodnjaki 4 mandate.

Vesti in beležke.

S. NIKOLA KOTUR POBEGNIL.

Sodrug Nikola Kotur, študent tehnike iz Belgrada, ki je bil na februarskem komunističnem procesu obsojen na pet let ječe, in ki je bil sedaj nanovo v preiskavi, ker je lansko leto pomagal pobegniti na 5 let obsojenemu s. Kostu Novakoviču, je v terek sam pobegnil iz bolnice in ga doslej policija ni mogla najti. Zandar, ki je bolnega sodruga v bolnici stražil, se je ustrelil sam, da se izogne kazni.

RAZCEP V SSJ?

Po kongresu SSJ so socialistični listi objavili manifest, v katerem so trdili, da so bil vsi sklepi kongresa enotni in soglasni. Na poročilo »Enotnosti« o kongresu je »Del. Politika« napisala, da se ne splača odgovarjati. Sedaj pa je izšel letak podpisan od 30 delegatov kongresa, ki izjavljajo, da se ne strinjajo s Topalovič-Petejanovim vodstvom in protestirajo proti načinu, kako sta si Topalovič-Petejan pridobila potom DZ vodstvo v roke. Ali se tudi sedaj ne bo zdelo vredno »D. P.« odgovoriti, ko so nastopili njihovi delegati s kongresa? — Letak s 30 podpisov delegatov je izdala Koračeva grupa, ker jih ne pripustijo k koritom v Delavskih zbornicah in bolniških blaginjah.

DAVKI.

Glasilu uradnikov »Naš Glas« piše: Ko je Donava prestopila bregove, smo zastavili ml državni nameščenci s svojimi izsušenimi listnicami požarne valove, da niso požrli podonajskih žitničarjev. Narodni poslanci so vadijali za naše žepce. V nesebični požrtvovalnosti, na naš rovaš seveda, so pozabili nase. Ko je država rabila novih davkov, so zopet narodni poslanci obdavčili vse naše prejemke, še draginjske doklade. In tu so ob klesanju novih likov oporezivanja totalno pozabili nase. Po geslu: »Kadar delaš za blagor države, ne glej nase«, so tudi oni pozabili, da bi obdavčili svoje dijete. In tako imamo sedaj v naši državi poleg malnarjev-beračev, samo še gg. narodne poslance, ki jim ni treba plačevati davkov. Javnost molči, ker je topa in udarjena s slepoto. Ficaia!

— »Trgajte menice, da ne raztrgamo vaših delnic.« Na kmečkih shodih v Sopotu in Lazarevcu v Srbiji, katere so sklicali prezadolženi kmetje brez razlike strank, je bila sprejeta resolucija, ki zahteva zakon o črtanju kmečkih dolgov in znižanje obrestne mere za kmečke kredite na 8%. Resolucija poziva kmete na enotno fronto proti odušnim bankam. Na shodu so govorniki konstatali, da zdaj plačujejo nekateri kmetje tudi po 30 in celo 50% obresti bankam. — Kapitalistično časopisje, posebno belgrajsko, je ostro nastopilo proti tem kmečkim shodom, katere naziva »bolševiške«. Levi zemljoradnik, urednik srbskega kmečkega lista »Rad« (ki je vedno zaplenjen) Dragoljub Jovanović, je na shodu klical odušnikom: »Trgajte menice, da ne raztrgamo vaših delnic!« Kmetje so zahtevali tudi zvezo z delavci v boju proti finančnem kapitalu.

— Odkritje spomenika dr. Periču bi morala biti delavska prireditve. Socialisti pa so napravili z odkritjem tega spomenika nedelavsko slavnost, ki je dokumentirala zvezo socialistov z buržoazijo. Naročili so patra dr. Ranta, da je spomenik blagoslovil in kot govorniki so nastopili: klerikalca dr. Jerič in Stanovnik ter socialist Likar.

— Komunistični proces v Osijeku. Te dni se bo pričel v Osijeku velik proces proti 12 omladinam, ki so obtoženi po zakonu o zaščiti države, zaradi razširjevanja ilegalnih letakov.

— Makuc in Tome, ki sta bila doslej strokovna tajnika, prvi pri Splošni Delavski Zvezi (ORS), drugi pri Živilskih delavcih, sta na cesti. Oba so odpustili iz službe. Medtem ko so Makucu že pred tedni iz Zagreba sporočili, da s 15. majem lahko gre, so Tometa kar čez noč odslovili. Kdor ni z dušo in telom kristanovec, mora iz Strokovne komisije, če ne gre sam, mu pa sami pomagajo. O tem bomo še pisali.

TRBOVLJE.

Dokazano najboljši kruh se dobi v moderno in higijensko urejeni pekarni, JOSIP VARGA.

Sodrug! Poravnaj na-ročnino in priloži svoj del k tisk. skladu.

Potreba močnih in enotnih strokovnih organizacij.

Vprašanje enotnih strokovnih organizacij spada med najvažnejša vprašanja delavskega pokreta. Pri nas je to vprašanje morda bolj pereče kakor drugod.

Važnost strokovnega gibanja v obstoječih razmerah izvira iz dejstva, da kapitalisti izvajajo povsod načrt racionalizacije, ki je v prvi vrsti narperjen proti delavcem. Zakaj racionalizacija v rokah kapitalizma je sredstvo, da se delovna sila vse bolj in intenzivneje izkorišča; da bi se kapitalistično gospodarstvo spravilo v predvojno ravnoesje in zaželeno stabilnost, torej je v racionalizaciji zapovedana enotnost kapitalističnega stremjenja po najintenzivnejšem izkoriščanju delavne moči. Na tako silno enotno hotenje kapitalizma, zamore in mora odgovoriti delavstvo le z enotnim nastopom v okviru enotne strokovne organizacije.

Stremjenje po enotnem strokovnem gibanju je med delavstvom čuječe kakorkoli morda še podzvestno. Pogoji, ki silijo kapitalizem v brezmejno izkoriščanje dela, ne kažejo nobene take razvojne črte, po kateri bi bilo mogoče pričakovati, da bi se izkoriščanje ublažilo. Obratno je podoba, da se bo tako izkoriščanje še poostriilo.

Poleg splošnega kapitalističnega stremjenja, ki gre za tem, da spravi svoje gospodarstvo v ravnoesje in stabilnost (katero stremjenje je samo po sebi povzročalo potrebo največjega izkoriščanja), imamo v Sloveniji še sledeče vzroke in posledice splošne krize, ki o njih govori poročilo inspekcije dela za leto 1926:

Kriza industrije in obrti.

Podjetja hirajo, ker obratujejo z izredno dragim kapitalom. Nekatera podjetja propadajo vsled novih me in so izgubila trge, kjer so prej razpečevala svoje produkte. Industrija strojev ne more konkurirati z inozemskimi stroji in cenami. Vsled splošne obubožanosti je konzum padel skoro na najnižji nivo. Opaža se nestrokovno vodstvo podjetij. Vsled splošne krize je brezposelnost od leta do leta večja; prirastek delavstva je večji kot prirastek industrije, ker je kmetijstvo že popolnoma zasledeno ter mora prirastek kmetijskega prebivalstva za kruhom k industriji. Slabo gnotno stanje male obrti sili obrtnika k vedno večji zlorabi cenejšega mladostnega osebja, kar povečuje brezposelnost med pomočniki. Delavstvo se vsled slabega gnotnega položaja ne protivi več niti čezurnemu delu. Najmanj enourni opoldanski odmor ni še splošno vpeljan in je imela inspekcija dela v letu 1926 nič manj kot 167 intervencij. Ugovnilo se je v letu 1926 kar v 20 slučajih nepravilno zaposlenje otrok. Obrtni zadrage, ki bi morale regulirati število zaposlenega naraščaja, skrajno zanemarjajo svoje dolžnosti in puste mojstrom proste roke za izrabo vajencev in poročilo inspekcije pravi k temu: »Ni daleč do tega, da bodo te zadrage same še čisto stanovske zveze v izključno zaščito samih mojstrov.«

Navedel sem mimogrede le nekatere misli in podatke, vzete iz omenjenega poročila. Že iz tega je jasno, da ni nobenega zgleada, da bi se gnotni položaj delavstva začel boljšati vsled samega zboljšanja objektivnih pogojev industrije in da je že sedaj položaj delavcev silno žalosten. Da bo pa slika za silo popolnejša, dodam še nekatere podatke, ki sem jih tudi vzel iz poročila inspekcije dela:

Štrajns položaj delavstva.

Podjetja, ki prosijo dovoljenja za čezurno delo, se množijo. Inspekcija dela je pa morala v mnogih slučajih intervenirati zaradi izplačila nadurnega zaslužka. Čim bolj raste število po inspekciji dela pregledanih podjetij, tem večje število nedostatkov prihaja na dan. Higijenske in varnostne razmere v obratih se ne boljajo tako, kakor bi bilo to potrebno. Poročilo govori o očesnih boleznih, ki so se pojavile vsled uporabljanja denaturiranega špirta, kateremu je bil primešan aceton; o sideozi pljuči, ki jo povzroča prah, ki nastaja pri brušenju

in čiščenju odlitkov v livarnah, ki nimajo aparatur za požiranje takega prahu. Sploh so izredno žalostne razmere v tovarnah, kjer se razvija prah in dim (cementarne, kovačnice, apnenice, mlini itd.). V neki tovarni klobukov se ob pregledu tovarne vsled pare ni razločilo človeka na daljavo treh metrov. Za redna ležišča vajencev služijo v premmogih krajih delavnica, hlev, senik in celo koltovnica. Vajenci morajo delati v obratu in v privatnem gospodarstvu skupaj po 14, 16 in celo 18 ur na dan. Ugovnilo se je tudi nepravilno, t. j. protizakonito zaposlenje žensk in se je celo zalotilo, da je bila neka pestunja zaposlena pri krojni žagi.

Nove metode zasluževanja.

K navadnem izkoriščanju v podjetjih se je razpasla tudi tendenca, da se ponekod v Sloveniji da je od strani podjetja delavcem na razpolago zemlja, ki naj jo obdelujejo. Podjetje plačuje delavca tako slabo, da delavec z zaslužkom ne more živeti. Je torej prisiljen dobljeno zemljo obdelavati, ako noče poginiti z družino. Obdelana zemlja prido bi na vrednosti, ali večvrstna zemlja ostane last podjetja. Tako delavec ustvarja podjetju veliko večvrstnost v obratu in se potom dela na zemlji. Razume se, da delavec, ki je na delu vse božji dan, nima časa se pečati kaj s kulturo in z izobrazbo, marveč niti ne z družino, z vzgojo in razvedrilom otrok. Živimo skoro v srednjeveških razmerah, ko je moral tlačan brezplačno obdelavati zemljo graščaka in še svojo, ako je hotel živeti. Samo poročilo inspekcije dela pravi: »Glede kulturnih naprav ni mogoče nič zadovoljivega poročati in bi se v tem oziru danes težko dalo kaj določiti, ker se delavci v prostem času pretežno pečajo s poljedelstvom in obdelovanjem svojih vrtov.«

Razmere torej, v katerih živi naš delavstvo, so več nego dovolj žalostne in bi bilo sila čudno, ako se v tem delavstvu ne bi porodila bodisi tudi le podzavestna tendenca, podzavestno stremjenje po enotni strokovni organizaciji. Sprito teh žalostnih razmer izgledajo naravnost hudobni vsi, ki govorijo o potrebi, da se še iz sedanjih mizernih strokovnih organizacij izločijo vsi levičarsko orientirani delavci, vsi oni delavci, ki nočejo prisišči na program gotove stranke.

Protilevičarska, ali protikomunistična gonja je najbolj izrazita v vrstah socialne demokracije in socialistov. Taka gonja ima podoben kakor da se socialisti naravnost boje levičarjev, kakor da nimajo prevelike vere v privlačno moč svojih idej in svoje taktike. Podobni so ledu, ki se boji poletnega solca. In vendar je »levičarstvo« tendenca sodobnosti, je živ izraz razmer, ki v njih živimo. In je ta tendenca, ki se polagoma razvija v silno zavest, tako elementarno jaka, da čutijo njen vpliv in pritisk vsi, ki imajo le malo opravka z politikom. Čutijo in občutijo in se ne morejo otresti. Nekateri celo skušajo se ji prilagoditi bodisi le po svoje in v svoje posebne namene. Zaslja je v vrste italijanskega krščanskega socializma in dobila svojo vodo v izgnanem Miglioliu ju. Udrja je v nemško krščansko-socialno gibanje in privedla to gibanje v Linzki program, o katerem tudi nek profesor katoliški, da mu sicer ni mogoče v vsem pritrditi, da pa se vendar socialne zahteve, ki jih postavlja, ne zde neupravičene, ker so upravičene aspiracije delovnega ljudstva. Poiskala si je pot v vrste slovenskega krščanskega socializma in ustvarila gibanje okoli krščansko-socialističnega mesečnika »Ogenj« in »Križ«. V proletariatu vseh narodov in vseh veroizpovedanih dozoreva, bolj ali manj hitro, prepričanje, da tako ne more več naprej, da gre izkoriščanje in brezmejnost. In iz tega prepričanja raste silno hotenje, ki se mora zlititi, ki se bo zlilo v enotno gibanje, v enotno proletarsko gibanje, ki ne bo imelo pred očmi večje ali manjše število volilnih glasov, ki ne bo snajžilo stolov poslanskih zbornic, marveč bo brezmejnemu izkoriščanju napovedalo boj in sebi zagotovilo zmago.

Kosirnik. (Dalje prih.)

SLOVENSKA BURŽUAZIJA IN 1. MAJ.

Najbrže ste vsi sedaj opazili, sodrugi, kako farizejska je naša buržuazija. Farizeji iz svetega pisma se lahko skrijejo pred njo.

Delavski razred si je s težkim 40letnim bojem pridobil 1. maj. 10 je bojovni dan, ko svetovni proletarijat v internacionalni solidarnosti nastopa z vsemi svojimi zahtevami. V današnji zaupni tazi kapitalizma pa je za nas 1. maj dan mobilizacije delavcev in kmetov, prilika za pregled naših čet, ki korakajo h končnemu cilju. Zato ga hranimo proti vsakomur, tudi za najhujše fašistične metode ima že proletarec svoje metode obrambe in napada.

Buržuazija to dobro ve in nasa v SNS tuži. Pa ona je hudo zvita. Najraje bi delavca obekila v umorno večnega robota in mu dala kar pri krstu število, kakor kaznjencem. Obenem pa ima v svojih strankah, kakor sta SLS in SDS, polno nezavednih proletarcev, ki so vredni toliko in toliko kroglice in pa štrajkbrehrejev, če bo šlo. In obe stranki vesta, da tem kroglicam dozorevajo oči, da ob 1. maju marsikatero spregleda.

Zato se je zgodilo, da so buržuazni časopisi pozdravili »praznik dela, 1. maj, ko se narava preuda in ko odpekatke podoobe božje začuti pomlad. Mogoče buržuji res nima čuta za pomlad, ampak koliko lepih trudi še imajo!

In tudi slavnostne prireditve so organizirali svojim duhovno in telesno zaslužnjim žrtvam.

Zasmrdelo je hinavščine.

Pošten človek si mora zatisniti nos.

Da. Mi smo se po zaslugi Korošca, ki je pred sedmimi leti kričavo napovedoval boj srbskemu reakcionarnemu režimu in letos prepovedal proletarcem 1. maj, že »odpečatili« od vašega boga — kapitala.

O drugem in krvi, ki leži na vas, ne govorim. Prvega maja nam ne vzamete!

Delu čast in oblast!

Sokrat.

NA NASLOV OUZD V LJUBLJANI.

Kočevoje, 4. maja 1928.

Pri tukajšnji ekspozituri se dogajajo vnebovpijoči dogodki. Člani, ki so v resnici bolni, morajo večkrat intervenirati, da dobijo hrano, če pa ima nameščene OUZD kake odnošaje z delavčevno ženo, pa dobi hrano izplačano, čeprav vse čas dela. Tak slučaj se dogaja z delavcem A. V., ki je dobil za 14 dni hrano izplačano, ne da bi bil bolan. Delavec A. V. je pripravljen vrniti na pošten način vsiljeno mu hrano in »molčanec«, ker je mnenja, da OUZD ni institucija za podpiranje prostitucije. — OUZD v Ljubljani nadalje vprašava, če hoče spremeniti ekspozituro v »Glavnjačo«. Nameščenci ekspoziture kričijo nad člani in grozijo s klofutamii in celo z revolverji, kar je bil slučaj z A. V. — Nadalje: kaj je z aktom O-17.169 /1—27, ali res ni drugih slučajev kot ta, da se mora mesec dolgo čakati, da se seja rentnega odbora sestane in prizna pripadajočo hrano? — Zahtevamo, da se gori navedene zadeve preiščejo in napravi končno red.

Prvi Maj v Belgradu. Belgradsko delavstvo ni imelo enotne proslave, a temu so krivi socialpatrioti. Kakor pri vseh skupnih akcijah, tako so se tudi sedaj pri Prvomajski proslavi pokazali voditelji SSJ kot pravi razbijalci. CRSOJ (Neodvisni) jih je poklical na skupno proslavo, kar pa so oni odvrkli, češ, da to ni potrebno. Mi dekalisti smo se zbrali v hotelu »Slavija«. Bilo nas je na shodu zavednih in izkoriščanih okrog 2000, tako da je bila dvorana in dvorščice napolnjene.

Ob 9. uri je začel shod s pozdravom: »Živeli!« Delavsko pevsko društvo »Abroševci« je odpele internacionalo. Predsedoval je S. Midrag Manojlovič, predsednik neodvisnih strokovnih organizacij, ki je razsajal značaj proslave Prvega Maja. Za njim je govoril sodrug Mika Todorović, burno pozdravljen od prisotnih.

Sodrug Ljubi Radovanović je začel referat s klicem: Zdravo da ste, hrabri bojevnik! — S. Radovanović je bil v svojem govoru dotaknil tudi Glavnjače. Dol z Glavnjačo! Del s policijo! Navdušno, enoglasno je množica protestirala proti terorju. Za S. Radovanovičem je stopil na tribuno omladinec, kateri se je največ dotikal vprašanj mladih delavcev in njihovega mizerne položaja in klical mladino v razredno-bojevno organizacijo. Ko je množica mirno poslušala, je stopil v dvorano policijski komisar in za njim do zoba oboroženi orožniki. Komisar je povedal, da je shod prepovedan. Množica revoltirana, je protestirala, toda vsi protesti niso nič pomagali, shod je bil s silo razgazan in par sodrugov aretiranih.

Čeprav je policija shod prepovedala, se je belgradsko delavstvo popolnoma zopet zbralo, ne v dvorani, ampak v gozdu »Košutnjak« in se tam zabavalo pozno v noč.

Socialpatrioti so proslavljali. Prvi Maj v domu, katerega jim je buržuazija podarila za plačilo, ker so delali in sedaj delajo v korist kapitala, a na škodo delavstva. Njihov shod je bil zelo slab obisk, čeprav so prišli še »Zednjaši«. Ko je referat belgič začel najsmernjeje obrekovati Sovjetsko Rusijo, so se slišali medklici: Zivela Sovjetska Rusija! V dvorano so takoj stopili policaj-agenti in začeli iskati sodruge, ki so klicali Rusiji. Pri tem so jim pomagali tudi social-agenti.

Proč iz delavskih vrst soci alpoliceja, kateri pomagajo policiji loviti delavske razredne bojevnike.

Delu čast in oblast!

Saratov.

Proslava 1. maja v Zagorju. Na predvečer 1. maja se je slišalo streljanje iz možnarjev v zagorski dolini precej pozno v noč, ki so dajali signale, da se bliza Delavski praznik, praznik Dela in Boja, 1. Maj. Ko je bil jutraj začelo daniti, smo takoj opazili, da plapola na dimniku zagorske steklarne kljub prepovedi rečca zastava, katerega je dajala delež nokožji znak rdečega maja. Kljub slabemu vremenu se je jutraj vršila budnica, ki je že v zgodnjih urah zvalila delavstvo na ulice. Pred rudarsko restavracijo se je vršil ob 10. uri shod. Oovoril je za dekalisti s. Čanžek iz Maribora, za socialiste Tokan, katerega sta predločila pomen Prvega Maja in pozivala delavstvo na vztrajno boj. Pred za ključkom shoda se je predsednik s. J. Bauer spomnil žrtv, ki so bili v prejšnjih letih med nami — sodruza Vučica in Slavka, nakar je zbrano delavstvo enoglasno vzkliknulo: »Fakla!« Oposlalo je tudi bratske pozdrave sodrugom, ki svaobodno praznujejo svoj praznik z vzklikom: Zivela Sovjetska Rusija! — Popoldne se je vršil koncert »Svobode« na Lokah. Delu čast in oblast!

Črna. Od nas se je redkokdaj oglasilo. O naših socialpatriotih, ki so znani za bolj papeške, kot je njihov papež (Kristan) sam, bi lahko napisali celo knjigo, pa ni več potreba, delavstvo jih je spoznalo in jih, izvenzš par kratkovidnih, zapustilo. Danes se splošno razburjamo zaradi redukcije. Že doslej plače komaj zadoščajo za koruzni nočnik. Proslava Prvega maja je bila izmed vseh po vojni najbolj klaverna, pač rezultat pastovlošne obne reformističnih strank. Da se s samimi pripetki, pa magari še tako visokimi, kot jih plačujejo bernofovi vzpričo nezavednosti, nedoslednosti in nedelavnosti pri stranki z demagoškimi voditelji, nikdar ni ne doseglo je tudi pri nas že lahko videti vsak, ki ni popolnoma gluhi in slep. Zatorej na delo za »Enotnost«, za edini slovenski, resnično proletarski list, za stranko dekalistov! Delu čast in oblast!

Nemanč.

LJUBLJANA. (Pismo mestnega delavca.) Cenjeni s. Urednik! Vemo, da imaš v naši »Enotnosti« zelo malo prostora, a vseeno prosimo, da priobčiš nekaj vrstic o mestnih delavcih. Naj izve tudi ostali proletarijat, kako se postopa v ljubljanski občini z ljudmi. Pretekli teden se je paznik, o katerem je »Enotnost« že pisala, spravil na ženske, ki so tam zaposlene. Za čisto prazen nič jih je spodil domov, eno za cel teden, druge pa vsako po dva dni. Mislimo, da če bi se njemu kaj takega zgodilo, bi potem že, vedel, kako je prijetno že, ob itak pičli plači

biti teden dni na neplačanem dopustu. Ravno tako se godi na mestni pristavi. Tam se postopa z ljudmi slabše, kot v sužnostih. Tam zahtevajo od voznikov, da morajo plačevati sami popravila pri opremi. To pa na pritisk tam zaposlenega sedlarja, ki je krščanski socialist. To zahteva prav gotovo iz same krščanske ljubezni do svojega bližnjega sodelavca. Je čisto prav, gospodje krščanski socialisti, da pokažete, kakšen socializem je v vas. Nadzornik Gajšek se je pa spravil že celo nad hlapčevse dežnike ter je enega popolnoma stolkel. Dežnih plašev vozniki itak nimajo, ker občina »nema kredita« za nje. Sedaj se jim pa uničuje še njih lastne dežnike. Naši zastopniki se morajo v občinskem svetu energično zavzeti, da se tega človeka enkrat pouči, kaj je moje in kaj je tvoje! (Plačati mora zlobno poškodovani dežnik. Ured.) — Pretekli teden je sklicala klerikalna strokovna skupina mestnih delavcev shod v Mestni dom. To pa ni bilo vseh gospod v SLS ter so v »Slovencu« shod prepovedali. Zbralo se je pa vseeno okrog 30 ljudi, večinoma iz radovednosti, kaj bo. Prišel je dr. Stanovnik in govoril o spomeniku dr. Periču. Mi to odobravamo, vendar bi se morala za to zavzeti socialistična stranka, ne pa Stranka Ljudskih Slepjarjev. Vi pa, delavci, ki ste še organizirani pri krščanskih socialistih, »spregledite« že enkrat, kako vaši zastopniki zastopajo vaše interese na občinskih sejah, ter jim povejte, da se ne daste več voditi za nos, da hočete dejanja in da ste lepih obljub že siti. Delu čast in oblast!

Bivši krščanski socialist.

Ki je že sprevidel, da SLS eno govori, drugo pa dela.

+ LJUBLJANA. (Pismo grobarjev od Sv. Križa.)

Tudi med nami, ki si moramo služiti svoj pičli vsakdanji kruh s kopanjem grobov, nas je par, ki kopljemo grob tudi kapitalizmu in izkorisčevalcem. Ljudje vedo samo to, da smo v cerkveni službi in mislijo, da moramo biti po pisanih krščanskih načelih plačani. Pa je zgruba pri krščanskih izkorisčevalcih kot pri brezverskih enaka. Delamo po 12, pa tudi po 14 in 16 ur. Nadurnega dela nam ne plačajo s 50%, kot piše zakon o zaščiti delavcev. Nedeljsko delo nam še slabše plačajo kot navadne dneve. Ob delavnikih imamo 45 Din, ob nedeljah pa samo 35 Din. Cerkev zaračuna za kopanje groba od 95 do 400 Din, nam pa daje komaj par Din od tega, drugo gre v malho. Vsak dan imamo opravka z mrtvaškimi kostmi in treba bi bilo, da bi se po delu in pa pred južno desinficirali roke. Pa ne moremo. Ni nobenih desinficiranih sredstev, nobene brisače. V mrzli vodi oplaknemo roke, jih obrišemo v predpisnik, to je vse, kar moremo storiti. Mestni fizik bi moral malo prisiliti na krščansko upravo pokopališča, da dobimo vsaj vročo vodo, desinficirajoča sredstva in brisače, da ne bomo v neprestani nevarnosti pred infekcijo.

Proletarec-grobar.

+ JESENICE. (Občinska seja. Objem klerikalcev, demokratov in narodnih socialistov.) 6. maja se je vršila občinska seja, sklicana predvsem zato, da se reši, ali se da zadrugi »Stan in domu« na Jesenicah za 500.000 Din garancije za zidavo delavskih stanovanj. Na tej seji smo spoznali vse one, ki imajo vedno polna usta socialnih besed, a so v praksi največji nasprotniki delavstva. Župnik Kastelic je že takoj uvodoma začel na dolgo in široko razkladati in namigovati, da se je bat, da ne zapade občina pri takih garancijah v kake nepravilne. Po prečitjanju zapisnika socialnega odbora imenovani naglašajo, da bi bilo sicer potrebno dati tako garancijo, da pa misli občina sama »graditi in oddajati stanovanja. K besedi se oglasi občinski odbornik delavsko-kmečkega bloka s. Knific, ki naglašajo, če imamo voljo rešiti stanovanjsko bedo na Jesenicah, naj se ta garancija da, ker čim več se bo gradilo, tem bolj bo občina razbremenjena, ker je predpogoj in dolžnost občine, da gradi. Gospod Jakob Vovk, odbornik SDS, zavpije: »Vi lahko govorite, rite, ker ničimate.« S. Knific odgovori, naj bo g. Jakob uverjen, da občina s to garancijo »Stan in domu« ne more nič izbiti, ker je to zadruga, za katero jamčijo njeni člani s svojimi deleži, občina pa s tem le pridobi, ker se s tem rešuje stanovanjska mizerija, ki na Jesenicah ni majhna. S. Sušnik podpira s. Knifica in stavi predlog v imenu DKB, in sicer: Občina naj da garancijo »Stan in domu« v smislu pogojev, ki jih je dala tudi občina Koroška Bela. Župnik pozivlja Zugwitza, da naj pojasni, kako je z zadrugo »Stan in domu«. Isti odgovarja, da si zadruga misli izposoditi denar in na ta način zidati. Kritizira oblastno skupščino, da ista ni še rešila in baje ne misli rešiti v tej zadevi prošnje občine Koroška Bela, ker še do danes ni nikakega odgovora. Oblastni poslanec in občinski odbornik, krščanski socialist Peter Arnež, se je pri tem počutil prizadete in nam je povedal, da oblastni odbor ne more šteti onega, ki ga napada in sklicuje protestne shode proti davkom oblastnega odbora in končno, da oblastna skupščina podpira le ono stranko, ki podpira njo. Po 2½urni debati pozivljajo klerikalci s. Sušnika, naj svoj predlog umakne, kar pa s. Sušnik seveda ni storil. Glasovanje je izpadlo: 4 glasovi DKB in 2 glasova SPJ za garancijo, vsi klerikalci, demokratii in podobna šlachja (v pretežni večini sami delavci) pa na komando od zgoraj proti. Po glasovanju s. Knific ugotovi, da je sedaj razvidno, da so vse njihove besede le fraza in da nimajo volje reševati stanovanjske bede in da se poleg vsega žele še norčevati iz manjšine. Delavstvu pa naj bo ta seja šola za bodoče, ko se približajo zopet volitve. Mi smo se za to točko zavzeli, vkljub temu da nas gotovi obč. odborniki od SPJ hočejo večkrat obrekovati na sestankih »Stan in domu«. Mi smo jim pokazali, čeprav nas niso obvestili o tej interpelaciji, da jo bojo vložili, da smo za odpravo stanovanjske bede tudi na ta način, čeprav je naše mnenje, da je predvsem dolžnost, da zida občina, država in tovarna in oni, ki imajo ogromne dobičke od delavskih žuljev. Bratski objem demokratov in klerikalcev pa nas je razveselil, ker bo delavstvo končno spoznalo, da je bela ali v črno zavita buržuazija enaka in da je borba za stredo in vse drugo le v zvezi delavcev in kmetov.

+ Poročilo iz Belgije, da še živimo! V kraju Limburg (Belgija) smo priredili Prvega Maja lepo manifestacijo, katere se je razvila v revolucionarnem duhu. Na zbiralnem mestu se je zasvetila zastava s klavdom in srpom, katero so pa nam prepovedali socialisti. Ni pa jim uspela ta prepoved. Pri obhodu se je postavila zastava socialistov na čelo, zastava s srpom in klavdom pa je bila pod pritiskom soc. voditeljev odcpejana. Pri odcepu pa je ostala reformistična zastava (razen 2 voditeljev, 8 muzikantov, 1 žene in 5 otrok) na cedilu. Ko so reformisti videli, da ni mase brez revolucionarnega duha, so bili prisiljeni dovoliti skupno manifestacijo. Pri priključitvi zastave s srpom in klavdom je zadonel glas iz mase: Zivela enotna fronta proletariata, zivela Sovjetska Rusija in godba je zaigrala Internacionalo. Pozivam delavstvo, da prisili nerobeno delavstvo v enotno fronto in da koraka po potu razrednega boja, da se osvobodi čimprej kapitalističnega jarma.

Borac J. B.

+ Še nekaj o prvomajski proslavi v Trbovljah. Bar je dopisnik pozabil o prvomajski proslavi, to izpopolnimo rudarji. Letošnji prvi maj je bil mirvaški — vse nam je črna reakcija zabranila, še shod, vse rdeče barve na zunan — v srcu smo pa postali rdeči bolj ko kdaj poprej — in trdno sklenili, da podeseterimo naše vrste. Vse delo je počivalo, tudi naši obrtniki in trgovci so zaprli vse lokale. Našel se je pa obrtnik, ki je pilnil na praznik dela in v zasmeh vsem proletarcem imel svoj lokal — brivnico odprto. Rudarji se ozirajo levo — desno, vse zaprto, a brivnica na Vodi dela. Ogorčenje nastane, kritizira se in obsoja tega obrtnika. Sliši se iz delavstva: Danes obojamo obrtnika, jutri pa vsakogar, ki bo šel mimo proletarskih brivnic v brivnico obrtnika, ki je pilnil na praznik dela, 1. maj. Geslo mora biti: Kdor ne prizna delavstva — tega tudi delavstvo ne sme poznati. — Še nekaj kritiziramo: Godba, ki bi morala igrati na shodu Internacionalo, nam je igrala francosko državno himno. Ali je vodstvo pozabilo na Internacionalo ali pa nismo več proletarci? Delu čast in oblast.

Zavedni proletarce.

+ D. M. Polje. V naši občini igra vedno vlogo gospod Rupret, ki je pod P. P. režimom nosil v žepu Pašičevo sliko, ki je bil za časa volitev klerikalec in ki je sedaj naenkrat odkril, da je zvezar-demokrat. — Mnogoštevilne prošnje delavcev ležijo za mesece dolgo nerešene, ker večina seje vedno zavlačuje. Sedaj pa so kar na tihoo celo razpustili socialni odsek in vrgli iz njega dva naša zastopnika, ker sta se preveč zavzemala za brezposelne, za »lenuhe«, kakor oni pravijo. Nekaj delavcev, ki gradi svoje hišice iz pristradnih kracijev, je prosilo, da bi se jim dalo na razpolago nekaj obč. prostora, da bodo imeli prostor za razkladanje opke pri novem postajališču. V besedah so bili vsi zato, na seji pa so tudi to vprašanje odložili na nedoločen čas. Delavci se bodo takim zastopnikom lepo zahvalili.

IV. IZKAZ PRISPEVKOV ZA ŽRTVE REAKCIJE IN RAZREDNEGA BOJA.

Dohodki: Prebitek dne 24. aprila Din 628.15, Janezov Din 10, Janez Din 50, Alma Din 12, Weisbacher, Celje, Din 5, Zabrezovnik, Kamnik, Din 10, Majarjec Din 5, Hauptman Din 5, sodrugi iz Francije Din 40, Šavac Din 10, Gril Din 20, Arh Din 10, zbirka v gostilni Mohar Din 16.

Sodrugi v Rušah so nabrali Din 64, prispevali so: Halimič Din 5, Ronner Din 3, Medonik Din 2, Juranič Din 4, Vajrača Din 3, Štrancar Din 2, Pustovrh Din 5, Ritonja Din 2, Zunko Din 1.4, Ravš Din 2, Kramar Din 2, Tomčik Din 6, Gavner Din 5, Gjurokovič Din 10, Krunce Din 4, Urabič Din 5.

Sodrugi v Hrastniku so nabrali Din 212.50, darovali so: LK Din 10, Pa Din 10, Glavnjača Din 10, Živojski prvi maj Din 2.50, Dol z Glavnjačo Din 6, Delu čast Din 2, in oblast Din 2, proti klerikalcem Din 5, dol s patriotom Din 2, Delu čast in oblast Din 5, neimenovan Din 2, neimenovani Din 5, Vodičkar Din 5, Ivan Metujej Din 5, Jazbinšek Din 2, Joško Din 4, Koder Din 3, Pečnik Din 3, Dernovšek Din 2, Trinka Din 2, Salezin Din 3, Polšak Din 2, Rozman Din 2, Jager Din 4, Oberčka Din 1.50, Pavla Marer Din 3, Učakar Din 3, Rogelšek Din 2, Mici Keltner Din 4, Koritnik Din 3, Matilda Jager Din 3, neimenovani Din 3, Ultrion Din 2, Salamon Din 5, neimenovan Din 3, Delu čast Din 2, neimenovan Din 5, Strašič Din 3, Kozar Din 2, Ignac Din 3.50, Slava Mateotiju Din 2, Dol z glavnjačo Din 4, Živel 1. maj Din 2, Boševič Din 3, Delu čast Din 2, Slava Leninu Din 5, neimenovani Din 5, Bizjak Din 10, Kolar Din 5, Bedenk Din 5, Podlogar Din 7, Pepi Kirn Din 3, Paik Din 3, Zebret Din 3, Zalokar Din 3, Franc Proč Din 4.

V Dobrunjah so nabrali Din 100. G. za prodane karte v Trbovljah Din 125, za prodane karte v Hrastniku Din 65. Mestni delavci v Ljubljani mestno venca sodružici Lemežev Din 331. Za prodano cvetje na pokopališču ob priliki obletnice Zaloške ceste Din 203. Skupaj Din 1.921.65.

PREGLAD: a) letos se je nabralo do 15. maja 3397 Din 10 p; b) po posameznih krajih so nabrali: Ljubljana 2480 Din 10 p, Trbovlje 355 Din 50 p, Hrastnik 277 Din 50 p, Jesenice 135 Din, Ruše 64 Din, Francija 40 Din, Kočevoje 20 Din, Kamnik 10 Din, Kranjska gora 10 Din, Celje 5 Din. — Izdatke objavimo v prihodnjem izkazu.

IZKAZ TISKOVNEGA SKLADA

16.630 Din tiskovnega sklada, 821 novih naročnikov, 478 za dvakratredensko izhajanje.

od 10. do 16. maja 1928.

Trbovlje: J. V. 50, Stahne 3, za rdečo armado 2, smrt Glavnjači 2, I. G. 3, Jure 10, skupaj 70. Maribor: Cerinšek 6. Križe: Košir 5. Zagorje: Tomše Romana 10, Kolenc Antonija 10. Ljubljana: Ker nistem mogel iti k predstaviti »Križe«. 10, Furlan Rudol 10, Predikaka 5. Nemčija: Brata Puffler 25, Belgija: Kranjc Marjeta 16. Skupaj 167 Din, od 4. septembra 1927 Din 16.630.60.

KDO OVIRA »ENOTNOST«, DA BI IZHAJALA DVAKRATREDENSKO?

»ENOTNOST« SPREJEMAJO, A NE PLAČUJEJO.

Moravci: Gril od 1. 7. 1927. Moste: Bernetič od 1. 3. 1927. Gale od 1. 12. 1926. Nolda od 1. 5. 1927. Židan A. od 1. 8. 1927. Novo mesto: Fink I. od 1. 7. 1927. Fink Josip od 1. 11. 1926. Jevšek Frc od 15. 6. 1927. Mikle Alojz od 1. 4. 1927. Paračnik: Čepin od 1. 8. 1927. Perišič od 1. 8. 1927. Rajhenburg: Gradisnik od 1. 7. 1927. Židarč od 1. 5. 1927. Ruše: Medved J. od 15. 6. 1926. Razgon Alfred od 1. 5. 1926. Skarlovnik od 1. 8. 1927. Zunko od 1. 3. 1927. Stari trg: Pirč Ivan od 1. 8. 1927. St. Vid-Stična: Burnar od 1. 3. 1927. Pušlar od 1. 5. 1927. Senčur: Roželi od 15. 6. 1927. Sveteli od 15. 3. 1927. Store: A. Zupnek od 1. 7. 1927. Trbovlje: Askere Matevž od 1. 3. 1927. Planinšek Miha od 1. 6. 1927. Savinšek Marija od 1. 6. 1927. Škerbič Miho od 1. 8. 1927. Suštar Ivan (67) od 1. 4. 1927. Vargazon K. od 1. 7. 1927. Zakonjšek Ferdo od 1. 6. 1927. Zagor Ferdo od 1. 3. 1927.

IZ UREDNIŠTVA: R. Celje: Objavili bomo dopis, če nam lahko navedeš priče, da je vse res o obratovnovprijanzu. Johan in Janko P. Nemčija: Pošli dopis kakor si obljudil. Vsem dopisnikom: Pišite samo resnico!

Poziv sodrugom!

Gospod minister n. r.